

Schrijver

Labyrint

De verhalen

UITGEVERIJ
XL
DEVENTER

HOE HET BEGON

Vanaf het moment dat ik kon lezen, las ik alles wat ik te pakken kon krijgen. Romans, thrillers, biografieën, reisverhalen, encyclopedieën over de wereldgeschiedenis, het heelal en dieren. Een aantal boeken is me speciaal bijgebleven. Guus Kuijers *Pappa is een hond* bijvoorbeeld – mijn favoriete jeugdroman, al eindigt het droevig. En *Ik sprak met viervoeters, vogels en vissen*, van prof. dr. Konrad Lorenz, dat ik heb stukgelezen. Door Lorenz' aanstekelijke verteltrant heb ik een poos bioloog willen worden. Maar het meest verheugde ik me op het lezen van dikke verhalenbundels. Kon ik beslag leggen op boeken met titels als *Sagen en legenden van de Lage Landen* of *De beste dierenverhalen uit de wereldliteratuur*, dan was ik zielsgelukkig.

Vanaf mijn zevende, achtste jaar schreef ik dagelijks. Ik trok me na school terug op mijn kamer en knutselde tijdschriften in elkaar, typte op een Olympia-typemachine informatieve boekjes over huisdieren (veel later, maar ruim voordat mijn naam aan thrillers werd verbonden, heb ik circa zestig informatieve boeken over dieren geschreven, waaronder *De Grote Hondencyclopedie*, *De Kippenencyclopedie* en *Handboek Katten Fokken*) en ook korte verhalen.

Een ervan ging over een man van middelbare leeftijd in een deprimerende omgeving. Pak, stropdas, kantoorgebouwen, de lucht: alles grijs. Het enige kleurrijke in zijn kantoor was een schilderij van een groen landschap met konijnen. De man krijgt een hartaanval achter zijn bureau en hij komt bij in het landschap van het schilderij. Daar voelt hij zich, voor het eerst in zijn leven, gelukkig. Ik schreef dat verhaal op mijn tiende, 's nachts, in één roes. Ik zat in dat kantoor, ik was die man. Ik voelde zijn leegte en zijn pijn fysiek. De eerste zin ken ik nog uit mijn hoofd: 'De man zat achter zijn bureau en keek naar buiten.' Dit verhaal had ik enorm graag toegevoegd aan deze bundel, maar het is verloren gegaan in een van de vele verhuizingen.

De innerlijke drang om te schrijven was sterk en is dat nog steeds. Door te schrijven vond ik rust en probeerde ik iets meer te begrijpen van de wereld en van het gedrag van mensen in het bijzonder. In de huid van een personage kruipen gaf me de magische mogelijkheid om in alle rust rond te neuzen in het hoofd en het leven van iemand anders. Ik creëerde werelden waar ik naartoe kon vluchten en trok structuren op van woorden en zinnen waarin ik kon wonen – nog steeds vind ik dat de fijnste boeken: die waarin je ook als lezer een poosje kunt

wonen. Thuiskomen in een boek. Heimwee voelen als het uit is.

Het schrijven, herschrijven en corrigeren van een roman of thriller neemt ten minste één en soms twee jaar in beslag. Gedurende die hele periode staat bij mij alles in het teken van dat verhaal en van de personages die het dragen. Ik lees me in, kijk documentaires, bezoek de plaatsen die in het verhaal voorkomen, luister naar podcasts en spreek mensen die meer van het onderwerp weten. Ik volg het nieuws niet en kijk nog maar af en toe wat er op social media gebeurt. De wereld in mijn manuscript voelt daarom in bepaalde stadia van het schrijven echter dan de werkelijke wereld. Die toewijding heb ik nodig om het verhaal zo realistisch mogelijk weer te geven; als het voor mij gaat leven, zal het ook bij de lezer onder de huid gaan zitten.

Vakanties en weekenden staan ook in het teken van het manuscript. Want als schrijver kun je dan wel de deur van je schrijfkamer achter je sluiten, je kunt je onmogelijk loskoppelen van je schrijfhoofd, je emoties, je ingevingen. Bovendien moet je ook in praktische zin constant voeling houden met je verhaal en personages om in dezelfde flow te blijven en alle lijntjes die je hebt uitgezet te onthouden. Een boek schrijven is een prachtig project, maar zeker niet vrijblijvend. Een verhalenbundel vormt daarop een fijne af-

wisseling. Het proces neemt minder tijd in beslag dan het schrijven van een roman of thriller van gangbare lengte, maar is even intensief. Ik heb me voor de dertien verhalen in deze bundel onder meer ondergedompeld in onderwerpen als emigreren, tomaten kweken, mensenoffers, faillissementsrecht, skivakanties in Oostenrijk, oude goden en psychische aandoeningen. Vanwege de kortere tijdspanne waarin ik me op een verhaal moet toeleggen vergelijk ik een verhalenbundel niet met een huis waarin je kunt wonen, maar eerder met een rondreis waarin je uiteenlopende interessante, mooie plaatsen aandoet en in verschillende hotels slaapt.

Een collega vertelde me ooit het zonde te vinden om een goede plot aan een kort verhaal op te offeren. Lezers waarderen korte verhalen minder dan 'volwaardige' romans, was de overtuiging (die ik helaas vaker hoor), dus als je een goed idee hebt, kun je daar maar beter een complete roman, of toch tenminste een novelle van maken.

Een roman krijgt traditioneel meer aandacht in de media dan een bundel met verhalen, en meer lezers zijn bereid om het boek aan te schaffen – het mooiste compliment dat je als schrijver kunt krijgen. Maar niet elke ingeving leent zich wat mij betreft voor een roman. Soms is het prima als die ingeving beperkt

blijft tot een bijzonder moment uit iemands leven.

Korte verhalen hebben een eigen dynamiek. Je krijgt weinig ruimte om de personages neer te zetten en de situatie te schetsen, en het einde moet verrassen, schokken of ontroeren – ook bij verhalen van maar vier pagina's. Daarin zit een mooie uitdaging. Maar wat het schrijven van korte verhalen voor mij ook heel interessant maakt, is dat ze me de mogelijkheid bieden om af en toe iets nieuws te proberen, een andere stijl, een ander genre, zonder dat je er meteen een of twee jaar aan vastzit. Dat geeft een groot gevoel van vrijheid en ongelooflijk veel schrijfplezier. In mijn eerdere verhalen kon een muur bijvoorbeeld al dan niet gestuukt zijn, roze geschilderd, opgetrokken uit baksteen, of nog warm van de zon die er de hele dag op heeft geschinen, maar nooit eerder was een muur een doorgang naar een andere dimensie – zoals in 'Labyrint'.

Ik hoop dat ik erin slaag om jou, de lezer, mee te slepen met mijn verhalen. Dat je niet per se altijd in een boek wilt wonen, maar het ook fijn vindt om, net als ik, af en toe een mooie rondreis te maken. Reizen in je hoofd, andere werelden verkennen, dat is voor mij altijd de essentie van lezen geweest.

Esther Verhoef

VUILE HANDEN

‘Jij hoort hier niet, kereltje.’ Suus sluit haar vingers om een dunne, taaie tak. Ze trekt hem recht omhoog, zodat hij in lijn komt te staan met de rest, en bindt hem vast aan de draad die ze tussen de palen van de schommel heeft gespannen. Het houten speeltoestel is in de loop van de jaren verweerd en de attributen heeft ze even geleden met het grofvuil meegegeven, maar de palen staan nog overeind, als armetierige gedenktekens uit een vervlogen tijdperk. Heidi speelde hier als kind zo graag.

Ze wil niet aan Heidi denken, toch dwalen haar gedachten af naar het meisje dat ze eens was. Naar haar stralende gezicht, de scheefgezakte vlechtjes. Door de dikke glazen van haar brilletje leken haar ogen groter dan ze in werkelijkheid waren.

‘Mama, kijk!’ riep ze, als Suus de tuin in liep.

Haar beentjes zwaaiden omhoog en weer naar beneden, steeds hoger ging de schommel, steeds fanatieker wierp ze haar lichaam naar achteren en naar voren, trok ze aan de touwen.

Er was geen kind op de wereld mooier dan haar Heidi. Geen kind gewenster.

‘Mama, kijk eens wat ik kan!

Kijk dan!’

Het doet pijn eraan terug te denken.

Ik heb je niet kunnen beschermen.

Tussen de wirwar aan groen bespeurt Suus een afwijkende scheut. Die is zo lang als haar hand en heeft al zijscheutjes en blad gevormd. Ze knipt hem af en werpt hem met een boog op een slordige hoop snoeiafval. Door de weidse beweging schuurt haar mouw langs een schaafwond op haar arm. Ze voelt het, maar slaat er geen acht op. Met samengeknepen ogen tuurt ze tussen het gebladerte. Tomatenplanten wemelen van de dieven – zo worden de ongewenste scheutjes genoemd. Als je die hun gang laat gaan, zit je binnen de kortste keren opgescheept met een rommelige, ondoordringbare struik die nauwelijks vruchten zal dragen. Afwijkende takjes moet je meteen wegknippen.

Dat weet ze nog niet zo lang. Tuinieren is een nieuwe hobby; ze is er pas net mee begonnen.

Barend vond een moestuin iets voor boerinnen en besnorde kruidenvrouwtjes. Daar wilde ze toch niet op lijken?

Nou dan!

Tomaten behoren tot de familie van nachtschadeplanten, las ze in een oud tuinboek dat ze op zolder heeft gevonden en samen met andere boeken een prominente plek heeft gegeven op een plank in de woonkamer. De afgelopen dagen is ze alleen maar aan het ruimen geweest. Dozen vol oude kleding,

lelijke bierglazen, tijdschriften en andere troep staan in de hal te wachten tot het wordt opgehaald.

‘Lukt het?’

Geschrokken draait ze zich om. Ze trekt snel aan haar mouw en bedekt de schaafwond. ‘Nico?’

Zijn forse postuur werpt een lange schaduw. ‘Sorry, ik wilde je niet laten schrikken.’ Hij knikt in de richting van het huis. ‘Er deed niemand open, en toen zág ik je hier.’

‘Je zag me?’ Demonstratief kijkt ze om zich heen. De moestuin wordt geflankeerd door metershoge coniferen en ligt helemaal achter in de lange tuin. Het huis blokkeert het zicht vanaf de straat. ‘Hoe dan?’

‘Ik eh... Ik had al zo’n vermoeden dat je hier zou zijn.’

Ze knikt alsof ze het begrijpt en alsof het de gewoonste zaak van de wereld is dat haar buurman zomaar een praatje met haar komt maken. Maar dat is het niet. Hij is niet eerder haar tuin in gelopen. Zodra ze dat beseft, knijpt ze haar ogen tot spleetjes. ‘Vermoeden, hoezo?’

Nico wijst in de richting van zijn eigen tuin, die achter de ondoordringbare coniferenhaag ligt en die zij alleen maar kan zien vanuit haar slaapkamerraampje in de dakkapel. ‘Ik hoorde dat je hier aan het werk was.’

Ze staart hem zwijgend aan.

Hij heft zijn handen. ‘Nou ja, goed, ik wilde gewoon weten hoe het met je gaat. Aanbellen had geen zin, want je was hier, dus...’

Ze gaat rechtop staan, de snoeitang nog in haar hand. Met haar handpalm drukt ze tegen haar onderrug, precies op de plek waar het zeer doet. Een verrekte spier, waarschijnlijk. Of een zwelling die op een zenuw drukt. Het komt door de krachtsinspanning, al dat gesjouw. Haar lichaam is het niet gewend.

Nico blijft op ruime afstand staan. Hij heeft zich nauwelijks bewogen.

‘Naar omstandigheden gaat het goed,’ zegt ze, en om zich een houding te geven richt ze zich weer op het dieven.

‘Zeker weten?’

‘Absoluut.’ Terwijl ze werktuiglijk wat takjes en bladeren wegnipt, vangt ze een zacht, hol geluid op. Het klinkt alsof de wind door een buis blaast. Even maar, dan hoort ze alleen nog de vogels. Ze diept een rolletje touw op uit de zak van haar tuinbroek en snijdt er een paar meter van af. Het touw maakt ze vast aan een van de palen. Haar vingertoppen strelen over het verbleekte hout.

Ze had erbij staan kijken. Zo ongeveer vanaf de plek waar Nico nu staat volgde ze de bewegingen van de mannen van het timmerbedrijf die de toen nog gloednieuwe palen in de mulle aarde werkten,